

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมสำคัญในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งบูรณาการอยู่ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้หลักสูตรนี้ โดยมีการดำเนินการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 426 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนขนาดใหญ่ 82 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 125 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 219 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง หาโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane)

คือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n = \text{กลุ่มตัวอย่างที่พอคี่}$$

$$N = \text{ประชากร}$$

$$e = \text{ค่าความคลาดเคลื่อน} = 0.05$$

ได้โรงเรียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 206 โรงเรียน

การเลือกโรงเรียน เลือกโรงเรียนโดยการจับกลุ่มประชากรตามเขตแล้ว
เลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างมาจากแต่ละเขต โดยเทียบอัตราส่วนตามจำนวนโรงเรียนในแต่ละ
เขต

ผู้ให้ข้อมูลของการใช้หลักสูตรประถมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา
ของโรงเรียน ได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมประสบการณ์ชีวิต
และครูผู้สอนกลุ่มส่งเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นละ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลในแต่ละ
โรงเรียน โรงเรียนละ 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม 3 ชุด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น
เพื่อรวบรวมสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ แบ่งเป็น 2 ตอน

คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ในฐานะที่ผู้ช่วย
ฝ่ายวิชาการ เป็นผู้วางแผนการปฏิบัติงานในการใช้หลักสูตร และปัญหาในการวางแผนการ

ปฏิบัติงานในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ชุดที่ 2 แบบสอบถามและแบบวัดความเข้าใจ สำหรับหัวหน้ากลุ่มสร้างเสริม-
ประสบการณ์ชีวิต แบ่งเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ในฐานะที่หัวหน้า
กลุ่มประสบการณ์ชีวิตเป็นผู้ดำเนินการให้มีการปฏิบัติในการใช้หลักสูตรให้เป็นไปตามแผนงาน
ของโรงเรียน และปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานในการใช้หลักสูตรประถมศึกษาในส่วนที่
เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาให้เป็นไปตามแผน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ
(Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

ตอนที่ 3 แบบวัดความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา
ในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ

ชุดที่ 3 แบบสอบถาม และแบบวัดความเข้าใจ สำหรับครูผู้สอนกลุ่ม
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรด้านต่าง ๆ ของ
ครูผู้สอน เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรในขอบเขตของการแปลงหลักสูตรสู่การสอน
การจับปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหัวข้อซึ่งเกี่ยวกับ
สิ่งแวดล้อมศึกษาในแผนการสอน การใช้สื่อประกอบการสอน และการวัดและประเมินผล
ตลอดจนปัญหาในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งมีลักษณะ
เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open-ended)

สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 ของชุดที่ 3 นี้ มีส่วนแตกต่างกัน ตามระดับชั้นเรียนที่ผู้ตอบแบบสอบถามสอนเฉพาะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อ
ประกอบการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนตามเนื้อหาในแผนการสอนแต่ละระดับชั้น

ตอนที่ 3 เป็นแบบวัดความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดลอมศึกษา เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างแบบสอบถามทั้ง 3 ชุดนี้ ได้ดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ ของหลักสูตร เป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และหลักการของสิ่งแวดลอมศึกษา ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดลอมศึกษา และการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
2. สร้างข้อกระทง (Items) เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบ ปลายเปิด (Open - ended) ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดลอมศึกษา ในขอบเขตของ การแปลงหลักสูตรสู่การสอน การจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และปัญหาที่เกิดขึ้นในกิจกรรมการใช้หลักสูตรด้านต่าง ๆ เหล่านี้
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ ยังมีรายนามผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก
5. ปรับปรุงแบบสอบถามอีกครั้งจากการประมวลข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้เก็บข้อมูลในโรงเรียนประถมศึกษา
7. ปรับปรุงแบบสอบถามครั้งสุดท้าย ก่อนนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้รับความอนุเคราะห์จาก
สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร โดยมีหนังสือราชการขอความร่วมมือในการวิจัยถึง
ผู้อำนวยการ เขตทุกสำนักงานเขต ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลโดยใช้บริการของการไปรษณีย์
ในการส่งและรับคืนแบบสอบถามบางส่วน และผู้วิจัยไปส่งและรับแบบสอบถามคืนด้วย
ตนเองบางส่วน

จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 1,645 ฉบับ ได้รับกลับคืนจำนวน 1,326
ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.61 ในจำนวนนี้มีแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ จำนวน 56 ฉบับ
เหลือแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ซึ่งใช้วิเคราะห์เพื่อการวิจัยได้ จำนวน 1,270 ฉบับ
คิดเป็นร้อยละ 77.20 โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ

ส่งแบบสอบถามไป	206 ฉบับ	คิดเป็นร้อยละ	100.00
ได้รับคืน	183 ฉบับ	คิดเป็นร้อยละ	88.83
เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์	182 ฉบับ	คิดเป็นร้อยละ	88.35

กลุ่มหัวหน้ากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ส่งแบบสอบถามไป	203 ฉบับ	คิดเป็นร้อยละ	100.00
ได้รับคืน	174 ฉบับ	คิดเป็นร้อยละ	85.71
เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์	171 ฉบับ	คิดเป็นร้อยละ	84.24

กลุ่มครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6

ส่งแบบสอบถามไป	1,236 ฉบับ	คิดเป็นร้อยละ	100.00
ได้รับคืน	969 ฉบับ	คิดเป็นร้อยละ	78.40
เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์	917 ฉบับ	คิดเป็นร้อยละ	94.63

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) เป็นรายชื่อ ทั้งของผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และของครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับชั้นต่าง ๆ โดยแยกวิเคราะห์เป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตร วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละเป็นรายชื่อ

ตอนที่ 3 (เฉพาะแบบสอบถามชุดที่ 2 และชุดที่ 3) ผู้วิจัยนำมาตรวจให้คะแนนเป็นรายชื่อ และพิจารณาคะแนนรวมทั้งหมด ซึ่งแสดงถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาของครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แล้ววิเคราะห์หาค่าคะแนนความเข้าใจ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$$\text{ค่าร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่รวมของรายการ}} \times 100$$

$$\text{ค่าเฉลี่ย} = \frac{\text{ผลรวมของข้อมูลแต่ละตัวในชุดนั้น}}{\text{จำนวนข้อมูล}}$$

$$\text{หรือ } \bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$$

$$\text{เมื่อ } \bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\Sigma = \text{ผลรวม}$$

$$f = \text{ความถี่ของข้อมูล}$$

$$x = \text{ข้อมูลแต่ละข้อ}$$

$$n = \text{จำนวนข้อมูล}$$

$$\text{ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)} = \sqrt{\frac{n \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{n(n-1)}}$$

(บุญธรรม กิจปริทาปริสุทธิ 2527 : 279)

S.D. = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

Σ = ผลรวม

f = ความถี่ของข้อมูลแต่ละตัว

x = ข้อมูลแต่ละตัว

n = จำนวนข้อมูล

การพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา

ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 5.00

ระดับความเข้าใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 5.01 - 6.50

ระดับความเข้าใจค่อนข้างน้อย

ค่าเฉลี่ย 6.51 - 8.00

ระดับความเข้าใจค่อนข้างมาก

ค่าเฉลี่ย 8.01 ขึ้นไป

ระดับความเข้าใจมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย